

san 1973 òkutòburu kalo
san filanen nimòrò 20

lop 24
bamakò
mali

dòromè 4 cep. 0155

Kibaru

a bò bò mali kibarudiso ka yamaruya kònò

an ka hinè nyògòn na kelenya kònò K'an ka baara k'a cogo la

ja kòsòn, an'a ye gèlèya min da hadamadenw ni baganw kan, mali ko yèrèmahòrònya kùnbèn selli tan ni sabanan ma'kè nyinàn, i n'a fò, san tòw la. nyènajèw dabila kun kèra mun ye nyinàn. ? ta kum kèra k'a jíra an balima sègènbagatòw la ko hakili de ye hadamadenya sìnsi bere ye, bawo, a tè se ka bèn, dòw k'u bolo bila dunun na, k'a sòrò dòw m'u bolo bila u da.

peresidan musa ka kuma kònò, a da sera ja ko in ma, k'a jíra ko ala barika la, an nà dèmè don nyògòn ma, walasa ka kòngòbagatòw dùsu saalo, k'u nyèji cè. a y'o dèmè daamuw bée fò tuma min na, a sòròla ka janiyanumantigiw fo. olu ye jònw ye ? o ye minw y'an dèmè jamana kònò ani jamana kòkan.

a y'a jíra ko fèerè bée tigèra mali fè ani jamana sègènnèn tòw fè, walasa ka ja kèlè. o sababu la, a da sera baara, kelenya ani hinè ma. a ye faso den nyumanw fo, ka yuruguyurugu mògòw laadi, i n'a fò, forobawari dùnbagaw ani jagokèlo juguw.

mali tògò bòlen bée cogo min na bi, farafinna kònò ani dìnyè fan bée kònò, a man kan an jígi ka tigè an yèrè la. an k'an jíja ka bèn duw, kinw, duguw, kafow, tòhw ani faso yèrè kònò kow kan, ka sègèn munyu nyògòn fè, ka hèrè tulubò nyògòn fè.

amadu ganyi kantè

daamu bée
nyògòn dèmè na

ja ye gèlèya don jamana kònò, ka mògòw ani baganw nagasi. a kèra sègèn dan bée ye.

nka, balimaya ani hadamadenya sira kan, a tèna se dèse ma, bawo an balimaw an'an teriw, mali kònò ani mali kòkan, olu bée k'a dèmè don an na ni. balo ye ani furaw wallima wari ye. o sababu la, fèn caman bée ka ci jamakulu ma, min nyèsinne bée a kow nyènabòli ma.

minw bée hèrè la, olu bée ka sègènbagatòw dèmè. daamu bée tèmèn o kan ? ala ka hakili ani sebaaya di an ma, an k'a kè ani yèrè ye. bawo; n'i y'a k'i balima ye, i y'a k'i yèrè ye, n'i y'a k'i teri ye, i y'a k'i yèrè ye, n'i y'a k'i hadamaden nyògòn ye, i y'a k'i yèrè ye. daamu bée nyògòn dèmè de la.

wagadugu :

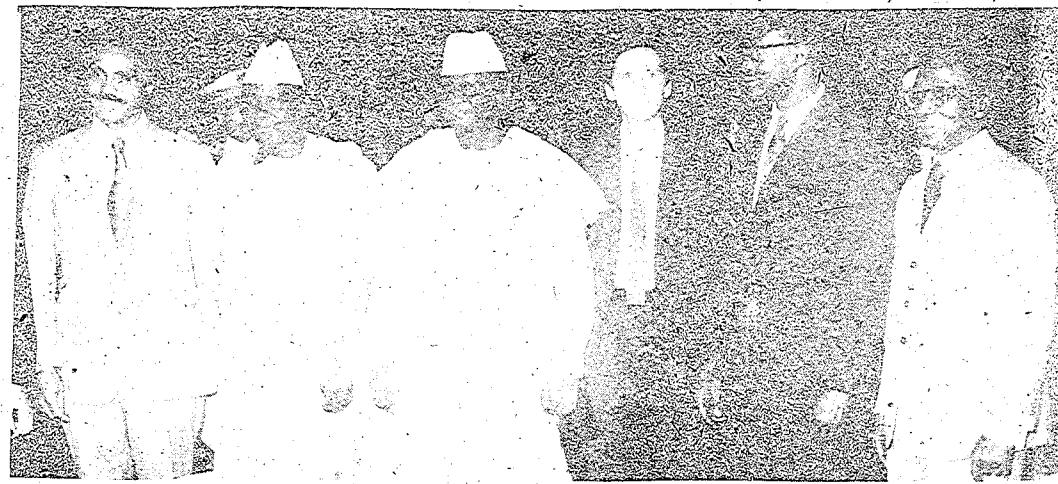
Ja kèlekècèw ka nyògonye

an delila k'a sèbèn kibaru kònò ko jidèsè kèra sababu ye ka maliden caman sègèn. an y'aw ladònniya fana k'a fò ko jidèsè in ma dan mali kelen ma, ko jamana minw bée mali kèrèfè, olu fana sègènna kojugu ja kelen in fè, f'o ka k'e kònòna filiba ye, o jamanaw mògò bée bolo. (a tò bée nyè 3 la)

an k'an hakili to nyògòn na

nowanburu kalo tile 19

kalo kura tile 19, o b'an hakili jingin sòrdiasi w ka fangata la. o don kama, malidenw bée sawara k'a d'a kan, bée bòra bolo la, bée ta kèri yèrè ye. ni ala y'o don jir'an na, an ka kan k'an nyènajè, nka, an kana nyinè baara kò, bawo, fangata kun de kèra ka baara kè, walasa jamana ka bò nògò la.

ja kèle cogow : ji, balo ani jirituru

ji ko kibaru sanji ko

sanjisumanikèlaw ye min fò an ye, uti kalo sanji ko la, o filè nin ye :

woroduguyan fanfèla la, ji nana kosèbè yòrò minw na, o ye kita ye, ani bamakò, ni kenyèba, ani siko. ji ma caya yòrò min na, o ye buguni ye. nka hali buguni, sanji ma fama yen ma, bawo, a ye na ko 19 de kè yen uti kalo kònò.

mali cèmancè la, k'a ta kayi la, ka t'a bila segu ani moti, ji ma caya o yòròw la ka san tòw ta bò, hali o la, ji nana segu sinyè 12, ka na kayi sinyè 17, ka na san sinyè 16, ka sinyè 10 kè moti, ani ka sinyè 12 kè nyòròn, o la sa, ja ma kè o yòrò si la ka tinyèni kè sènèfènw na.

saheli fanfèla la sa, sanji dèsera yen fè uti kalo kònò. a ye na ko sabape de kè tumutu, kidali ani menaka. gawo kònò, sanji ye na ko 7 kè yen. yòrò caman bè sahelii fan fè, ji min nana nyinan uti kalo la, o ma salon t'a bò.

baji ko

min ye bajiko ye, bajikodònbagaw y'a jira k'a fò ko ji bè ka don jolibà la sisani dòoni dòoni. ji sera hakè min ma bamakò, sètanburu kalo tile 21, o tèmènna salon ta kan ni santimètèrè 8 ye. nka santimètèrè 65 de b'a jè san tòw ta la. u y'a jira fana ko ji hakè min bolila jolibà kònò, k'a t'a mè kalo la ka n'a se sètanburu kalo tile 20 ma nyinan, o ka dògò ni salon ta hakè ye.

nin y'an terikè bakayi balo ye, ka bò zirakòrò, masina sèrikili la. a fana tun y'a miirina ta fò "mun kòson, nyuman bè kè ?" kan.

tulon tè sèbè sa...

baratòn dò sigira sen kan banankadugu, n'o ye bamakò kérèfè dugù dò ye, tòn min tògò dara "kibaru" la: o ye hakililabaara, dò ye, min bè dò fara kibaru dawula kan mali kònò. a fòlò de ye nin ye, anw ka dònniya la, nyènajètòn tògò ka da faso lakanlitasèbèn in na. tòn in kun ? bée b'o dòn ka ban, o ye balikukalan sinsini ye. ni bée tun b'a kè, i n'a fò, banankadugu cogo la, sisani tun ka kàn k'a sòrò, nyènajètòn caman tun tògò dara kibaru la, a kanu, n'a nafa, n'a kòrò kama. hali bi, tulon tè sèbè sa.

banankadugu baratòn nyèmèdgòw tògò filè nin ye :
cèw : jawoyi tarawele, daramani ture, fuseni nyanbele, dirisa kumare, abudulayi jabi, bakari dunbiya, zaki konaré, dawidi dunbiya, yaya tarawele, birama jakite.

musow : korotumu tarawele, kanjaba jalo, kadiya tarawele, maran samakè, nyakòrò samakè, sitan tarawele, ami si.
balikukalan karamèdgòw : fanta kamisòkò, kabine kuyate, nama suko, bangali kulubali, rokiya fadiga, sulemani kuyate.

an ka yèlè dòoni

nin kèra jarakakè dò ye. a tògò ye 'ko sekucè jara. ale taara selimafò kè a biñannakaw yòrò seli sògòma da.

a y'a sòrò u ka daraka kèra tile kònòntòn dègè kumu ye. u taara o dègè sigi so kònò, ka denmisèn dò wuli. a ni o taara dumunikè la. tuma min na, u ye dumunikè daminè sa, ale ye galama fa k'a min. a sera cèni ma, o ye galama ta, ka to k'a min sekucè jara kòrò. o fana dimina.. a ma biranya yòrò filè. a sinna ka filen ta, ka to k'a min. yanni cèni ka galama bò a da la, a y'a sòrò, sekucè kèlen don ka dègè filen bée ta, ka to k'a min. cèni dimina fo ka kasi, ka dègè filen nyòni, k'o kè sekucè jara kan. sekucè girinna ka wuli, ka boli daminè, fo ka t'a kè fa ye, ka t'a kè fa ye, k'a t'a bila nalónmaya la. a bè kan ka boli hali bi.

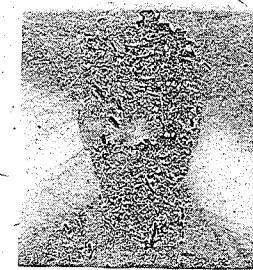
o de y'a to, jaralakaw mògò kegun man ca ten. n'i y'a sòrò min tè mògò nalónma ye, i b'a sòrò mògò fatò ye. n'i y'a sòrò min tè mògò nalónma ye, i b'a sòrò, o ye mògò girintò ye.

bakari damèlè kòlòdugukura

bee n'i miirina ta : mògò n'i mago?

kibaru ye nyininkali min kè ko : "mògò n'i mago, jumèn ka fisa jumèn ye?", hali bi, mògò fila ye lètèrè ci an ma, k'u miirina taw fò o kuma kòròma in kan. olu ka lètèrè kònò kumaw filè nin ye :

ka bò kònòwari

ne ta miiri la, mago bè se mògò la.

yusufu kònè
seshi

ka bò musabugu

mògò mago ka fisa mògò yèrè ye. bawo, mògò o mògò, n'i bè kayi, i mago bè sikaso, i bè taa sikaso ka taa i mago la sikaso. n'i bè bamakò, i mago bè gawo, i bè taa i mago la gawo. n'i bè segu, i mago bè moti, i na taa i mago la moti.

bala jara

wagadugu : ja kèlèkècèw ka nyògonye

o de kdsñ, ja sera jamana o jamana mä, o jamana bëe nyémögö y'a fô ko cogo ka kan ka nyini, min bë se ka kë sababu ye, ka nin sègènba in nògòya ani ka jamana kònòdenw kisi a nyògòn wèrè ma. o lahalaya la, jamana wòorò in bëe peresidanw wutila sètanburu kalo tile 11, k'i kun da wagadugu kan, n'o ye òtiwòlita faamadugu ye. senegali peresidan wo, moritani peresidan wo, mali peresidan wo, nizéri peresidan ani òtiwòlita peresidan, u bëe ye nyògòn sòrò yen: cadi peresidan kòni mä se ka taa, nka a y'a ka miñisitiri dò bila ka taa yen, nyògonye ka kë o nyè na. nyògonye in sen fè, peresidan ninw ye kunnafoñ di nyògòn ma jidèsè ko in na, ka ja in kèle cogo nyini. u ye kuma minw fô, ka bèn minw kan, olu filè nin ye.

kabini san duuru

u ko ko jidèsè daminè ni sisan cè, a bëe san duuru bò. san o san, ji ko bë gèlèya ka t'a fè. o gèlèya sera yòrò min ma bi sa, o këra tìnyèniba ye. bawo, jamana wòorò in mògòw ye baara o baara kë ka sahelijamana yiriwa, o baaraw bëe bë nyini ka kë fu ye : a këra sènèfèn ko ye wo, a këra bagan ko ye wo, a këra jiri ko ye wo, o bëe bë nyini ka tinyè ja in bolo.

u ko ko ja in këra sababu ye ka mògò caman faga yèrè. mògò kòni ye dèmè don an na, ka bò dinyè fan tan ni naani bëe la, nka o dè-

mè in bonya o bonya, o ma se ka labòli kë ka mògò bëe kisi. o fèmènneñ kò, dumunifèn minw nana, o dòw ma se ka lase mògòw ma joona, bawo sira nyuman man ca sahelijamana na.

o bëe lajèlen këra sababu ye ka tìnyènifa fara tìnyènifa, fo jamana wòorò ninw peresidanw bëenna a kan k'a fô ko sisán, balo ko ka gèlèn kojugu sahelijamana ninw na : mògò balo ko ka gèlèn yen, bagan balo ko ka gèlèn yen, jiriwni sènèfènbalo ko ka gèlèn yen.

inai lè

peresidanw bëenna a kan k'a fô k'a jèya, ko bëe ka kan k'a dòn ko hali bi, jamana wòorò ninw mògòw bë ka tòorò kojugu, ko ja in ma nògòya fòlò. u ko ko nyinan samiyè ji bë cogo min na, o bë ka dò fara

ja kèle cogow

peresidan bëe lajèlen y'a fô ko ja in kèle ka kan ka daminè kabini sisan.

min fòlò ka kan ka kë, o ye ka fèn lase joona saheli fan fè mògòw ma, fèn minw bë se ka yen fè mògòw bò sègènba in na, ani ka baganw kisi.

o tèmènneñ kò, o jamana wòorò kelen kelen ka kan k'i jija ka baara kë, baara min bë se ka to, ji ko bë nògòya mògò bolo, i n'a fô : kòlònsen, babili ani jibolisiradila. bëe fana k'i jija ka bagantigiw dèmè, bagan ka se ka caya ka kë fòlò ta nyògòn ye. bëe fana k'i hakili to jiri ko la, bawo bëe y'a dòn

u bëenna a kan fana k'a fô ko baara minw ka kan ka kë ka ja in kèle, o baara dòw tè se ka kë ka nyè jamana kelen kelen fè, fo bëe ka jè ka o baara kë. o la sa, u bëe lajèlen sònna a ma, k'a fô ko jamana wòorò ninw bë jè ka baara dòw kë, i n'a fô, babilibaw, jamana ni nyògòn cè sira nyuman dilali, jirituru ka caya, ani baganw furakèli. u ko ko jamana wòorò in ka kan ka jè fana dònniya nyini ko la, sanji na cogo ka dòn ka tèmèn fòlò kan, ko o jamana wòorò ka jè fana ka baara kë, walasa jamana denw ka kë mògò kènèba ye, ani sènèfènwa ka sabati. u y'a fô fana, ko wari ka kan ka lajè ka o baara ninw bëe musaka sara.

o bëe kama, u ye jamakulu sigi, min bëna i nyèsin o baara bëe ma, ka jamakulu in kuntigi kë sangule lamizana ye, n'o ye òtiwòlita peresidan ye.

dinyè bëe namimako

peresidanw y'a kòlòsi ko ja in kèle tèna nyè wariba kò. o kama, u ye wele bila ka taa dinyè fan tan ni naani bëe mògòw ma, nafoloba bë minw bolo, olu ka sòn k'u magonyè, ani an ka jamana wòorò ka se ka bò nògòla.

u y'a nyini peresidan sangule lamizana fè, a k'i jija ka kuma ninw lase dinyè fan tan ni naani bëe nyémögòw ma, ka kunnafoñ d'u ma an ka tòoròba in kan, walasa ja kèle in ka kë u bëe haminako ye.

j
ye
ni
ye

dò farala balikukalan kanu kan mali kònò

k'a ta sètanburu kalo tile 7 la, ka f'a bili a tile 9 na, balikukalan sanyèlèma segiñnan nyènajèw kèra segu.

balikukalan ka donba in sell bë kë dinyè fan bëe ani mali kònò, kabini san 1966 la.

nyinan ta kèra minisitiri saba hyè na, n'olu ye yaya bagayègò ye, ani musutafa sumare ni asimù jawa-rà, bamakò kafo nyèmògò farala segu yèrè ta ani sèriwusi nyèmògò caman kan, ka nyènajèw kunkòròfa.

juma don, kalo tile 7, fakònè li, n'o ye balikukalan sèriwusi kung-giba ye, o ye kuma te, ka balikukalan cogoya bëe fò jama ye, kabini a daminè san, fo k'a se nyinan

ma. k'a ta o juma ta sa, fo kari-don kalo tile 9, nyènajè suguya bëe kèra : jaw bòra balikukalan kan ani kibaru sanyèlèma seli fòlò kan, nasaraburufò kèra sikaso ni segu burufiyèla ñanaw fè. lajèli-fènw ijirala mògòw la balikukalan kan, ani cikè cogo ni bacra wèrèw kë cogo ni hadamadenya sinsi cogo, ani jamana yiriwa cogo kan. seguka barg fòra, bëe y'i dòn o la, nasaradòn fana kèra, dunaw bisi-milala fan bëe ni minfènw ni dumunifènw ye. a kèra bonya ani sawa dan bëe ye.

segu nyènajè in diyara, a kèra sababu ye ka dò fara balikukalan kanu kan mali kònò.

amadu ganyi kantè

an bëe sunkalo la...

i mana mèn ko "sunkalo", o ye silamèw ka kewaleba dò ye, bawo, silamèya jèlen bë tuloma duuru de kan, n'o ye ka ala ka kelenya sabati, ani selli, ni jaka, ni hiji, ani sunkalo.

n'i y'a ye sunkalo fisayara ni kalo bëe ye silamè bëe bolo, kòrd de b'a la, bawo kuranè jìginna sunkalo de la.

silamèw ka kan ka kewale minw kë sunkalo la, olu filè nin ye : - i ka kan ka sun, n'o ye dumunikèbaliya ni minnikèbaliya ye file mumè kònò. nka, dumunikèbaliya ni minnikèbaliya gansan tè sun bò, fo i k'i ganiya don a la, k'i b'a fè ka sunkalo ka kewalew timè. ni bana y'i sòrd, walima n'i bë taama

la, i wajibiyalen tè ka sun. n'o kèra, sunkalo mana ban, i na sun ka o tile hakè dafa.

i man kan ka ko jugu si kë sunkalo kònò, i kana i sòdon fèn kùntanw la, ani yòrd minw mán nyi. i k'i kòldsi i ka kumay la, i kana i nyè da fèri haramunenw kan.

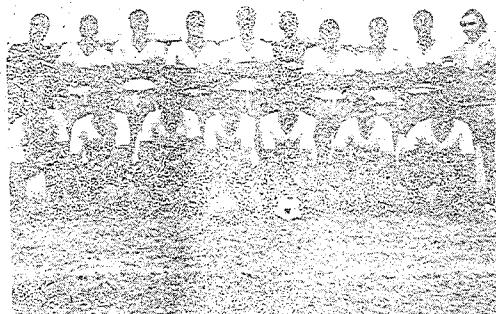
sunkalo kònò, silamèw ka kan ka dò kë kuranè kalanni n'a nyèfòli la,

i b'a dòn ko sunkalo jòra, ni cè fila walima cè kelen ani muso fila ye kalo ye, o mògòw ka kan ka kë silamè ye, ani mògòw sèkè, san dòw, sunkalo bë tile 28 bò, sun dòw, a bë tile 30 bò.

elhaji-oli finbo

ntolatan

laginè ni mali

zuluye kalo tile 15, mali ni laginè kò ntolatan kèra fu ni fu ye bamakò, o ntolatan kelen in stratigè la, mali ni laginè ye nyògòn sòrd tugun sètanburu kalo tile 9, konakiri, laginè faamadugu la. laginè sera mali la a ye bi 5 don, mali ye bi 4 sòrd.

mali bòra nyògòndan in na ala ni alibitiriw nànbera bolo. umaru ba banana, alibitiriw ma fèn fò, wa u tilala ka kadèri gèyi gèn ka bò ntolatan in na, mali nielataha 10 de y'u kògò da laginè cè 11 disi la fo ka ntolatan ban.

mali biw donbagaw ye sekú jalo, kasonke, saja ani fantamadi keyita ye.

laginè biw donbagaw ye edante, sherifu solomani, kolèwu, morisire ani kaliwa ye. Basidiki ture

"stade" vs "zaïre"

kari, sètanburu kalo tile 16, mali ka ntolatan tòn min sera lòw bëe la "stade", o fana ni "zaïre" ka ntolatan fònw bëe sebaga bènna. o don ma diya "stade" la, ñanaw tun dafalen tè, umaru ba, o banana laginè ntolatan na, o ma ntola tan. sekú jalo fana tun man kènè.

"zaïre" ka tòn in sera "stade" la, ntolatan banna 3 ni 0 de la.

i kòmi faa ka segin don, u bë segin ntolatan in kan kalo in tile 30 kinshasha, "zaïre" faamadugu la.

an bë dugaw kë. ala k'a kë o don k'an ka mògòw bëe kénèbagatòw sòrd. ala ka faso kunkòròta fanga di u ma. mamadu kantè

CONTENU DU JOURNAL "KIBARU" N° 20 DU MOIS D'OCTOBRE 1973.

PAGE 1 :

- Extraits du discours du Chef de l'Etat à l'occasion du 13ème anniversaire de l'indépendance du Mali (parties axées sur la sécheresse, ainsi que sur la solidarité, l'unité et le travail)
- L'aide aux victimes de la sécheresse : une inestimable source de sculagement et une très grande marque de solidarité.
- Ouagadougou : Sommet des chefs d'Etat des pays touchés par la sécheresse (article à lire en page 3)
- Annonce du 19 Novembre, date du 5ème anniversaire de la prise du pouvoir par l'Armée.

PAGE 2 :

- Bulletin pluviométrique du mois d'Août dans toutes les régions du Mali et relevés du niveau du fleuve niger pendant la même période.
- Création à Banankabougou, dans la banlieu bamakoise d'une association de réjouissance en l'honneur du journal "KIBARU" (But, objectif et liste des membres du bureau de l'association).
- L'humour du mois (an ka yèlè dooni)
- Réponses à un proverbe publié dans le journal: "la différence entre l'homme et sa préoccupation"
- PAGE 3 : Le sommet de Ouagadougou (photo : l'eau, c'est la vie)

PAGE 4 :

- La journée internationale de l'Alphabétisation au Mali
- Foot-ball : matches Mali-Guinée et Stade-Zaire, deux grandes défaites pour le Mali.
- Principes du carême en milieu musulman et règles à observer pendant cette période.